

ÅRSRAPPORT 2019

Det kommunala aktivitetsansvaret

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Metod.....	3
3	Insatser	4
3.1	Vägledning.....	4
3.2	Studieförberedande praktik.....	5
3.3	Jobbpeng grund.....	5
3.4	Förstärkt jobbpeng	5
3.5	Jobbpeng språk- och arbetsintroduktion	5
3.6	Hälsoträdgården.....	5
3.7	MIA VärNa	5
3.8	Studie- och yrkesvägledning och studier på Komvux	6
3.9	Introduktionsprogram för nyanlända.....	6
3.10	Arbetsförmedlingen.....	6
3.11	Förebyggande arbete.....	6
4	Resultat.....	6
4.1	Resultat uppsökande verksamhet.....	7
4.2	Resultat av kommunens insatser för hela målgruppen	7
5	Utmaningar inför 2020	8
6	Slutord	9

I Inledning

Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning. En elev har fullföljt ett nationellt program om hen har fått ett examensbevis. Elever som inte har fått examensbevis utan endast ett studiebevis ingår därför i kommunens ansvar.

Aktivitetsansvaret ställer krav på att kommunen håller sig informerad om vilka som tillhör målgruppen, kontaktar dessa och erbjuder dem lämpliga individuella åtgärder.

Aktivitetsansvaret förutsätter att insatser genomförs under hela året och omfattar allt från kartläggning och uppsökande verksamhet för att hitta de berörda ungdomarna, till olika insatser för att i första hand motivera ungdomar att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunens skyldighet regleras i 29 kap. 9§ Skollagen. I förordningen (2006:39) finns det reglerat vilka uppgifter kommunerna får behandla gällande ungdomarna.

Kommunala aktivitetsansvaret (KAA) har tre huvuduppgifter;

- Kommunen ska hålla sig informerad om vilka ungdomar det är som omfattas av ansvaret. Ett uppsökande arbete för att registrera alla ungdomar i målgruppen samt rapportera in dokumenterade uppgifter till SCB¹. Kommunen kontaktar berörda ungdomar för att skaffa information om ungdomarnas sysselsättning
- Kommunen ska erbjuda ungdomar i målgruppen lämpliga åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska också dokumentera sina insatser på lämpligt sätt. En stor del av arbetet är också att följa upp tidigare kontakter samt de åtgärder som genomförts.
- Kommunen ska också tillsammans med skolan förebygga avhopp från gymnasiet. Slutförda gymnasiestudier är en stark skyddsfaktor för att inte hamna utanför studier och arbete senare i livet.

2 Metod

Ungdomar som är aktuella får ett brev från kommunen där hen uppmanas att svara på frågor om nuvarande sysselsättning och om ungdomen vill bli kontaktad för vägledning. Om ungdomen är under 18 år adresseras brevet till målsman. Ungdomen kan välja att svara i ett medskickat svarsbrev, mejla, ringa eller skicka ett sms. Om inget svar kommer inom en viss tid, skickas det påminnelser i brevform, vykort, mejl eller sms. Efter månatliga påminnelser skickas till slut ett vykort ut på våren eller hösten. På vykortet informeras om att kommunen

¹ För att aktivt kunna följa upp de ungdomar som tillhör målgruppen, används den nationella ungdoms- och elevdatabasen (UEDB)

kommer på ett besök på ett datum under kvällstid. Om ungdomen inte vill få ett besök så går det bra att meddela detta.

Under 2019 har 35 hembesök gjorts under våren och hösten. Av dessa har 23 ungdomar uppgett sysselsättning i form av arbete eller studier utomlands där tidigare aktivitet varit okänd.

En extra satsning har gjorts under hösten 2019 för att nå ungdomar som snart fyller 20 år och därmed avslutas inom det kommunala aktivitetsansvaret. När ungdomar snart fyller 20 år är det betydelsefullt att få en kontakt, eftersom de då inte längre omfattas av aktivitetsansvaret. Om dessa ungdomar inte påbörjat, genomfört eller har fullföljt en gymnasieutbildning löper de hög risk för framtida utanförskap från utbildning och arbete. Dessa ungdomar har ofta knapphändig information kring vilka möjligheter de har att nå en gymnasieexamen eller yrkesexamen på Komvux eller få behörighet till högre studier genom till exempel Folkhögskola. De har generellt heller ingen kunskap kring vilket stöd de kan få genom kommunen för att få ett arbete.

För varje år ökar antalet föräldrar, skolpersonal och andra som kontaktar kommunen. Det gäller ofta oro över att en ungdom sitter hemma mycket eller att ungdomen fungerar dåligt i skolmiljön. Kommunen kan då boka in möten med ungdomen tillsammans med föräldrar och eventuellt skolpersonal, för att diskutera hur kommunen kan hjälpa till. Insatserna kan handla om att förebygga avhopp eller ge stöd för att hitta rätt instans utifrån ungdomens behov.

3 Insatser

Ungas behov ser mycket olika ut och målgruppen utgör ingen homogen grupp. Vissa unga har behov som åtgärdas med enklare insatser, till exempel studievägledning för att hitta lämplig utbildning. Det finns också unga som har fastnat i passivitet och har svårt att ta egna initiativ. Då kan det finnas behov av daglig struktur och ett aktivt vuxenstöd. Motiverande insatser i form av samtal erbjuds individuellt. Andra unga har behov som fordrar omfattande stödinsatser, vilket kräver samverkan mellan sociala myndigheter, arbetsförmedling och andra aktörer. En individuell planering görs med varje ungdom som får en insats från kommunen.

3.1 Vägledning

Vanligast är att vägledningen är inriktad mot studier. De flesta studerar sedan på Komvux medan andra inte är mogna för det utan behöver en gymnasieplats på ungdomsgymnasiet. Dessa ungdomar är då ofta i behov av extra resurser på skolan.

Kommunen har även under sommaren väglett ungdomar som inte fick en gymnasieplats till höstterminen 2019. Efter första antagningen var det 96 ungdomar som inte kommit in på sina val, vilket var något färre än 2018 då 105 ungdomar stod utan plats.

De ungdomar som inte fått plats på något gymnasium har erbjudits hjälp med att hitta en gymnasieplats. Det kan vara svårt att få en gymnasieplats mitt i en termin vilket kan innebära att ungdomen får vänta till nästkommande termin. Oftast är det något lättare att få en plats till höstterminen. Under väntetiden kan en arbetsmarknadsinsats bli aktuell. Ibland visar det sig att det inte är aktuellt vare sig med studier eller praktik. Då har kommunen hjälpt till att få

ungdomen till rätt insats. Dessa insatser kan till exempel vara kontakt med socialtjänsten eller hälso- och sjukvården.

3.2 Studieförberedande praktik

Studieförberedande praktik riktar sig till ungdomar under 18 år och det har visat sig vara mycket värdefullt för att få ungdomen att komma vidare till studier eller arbete. Praktiken är en insats på högst sex månader där eleven praktiserar på en arbetsplats och där praktiken ibland kan kombineras med skolarbete. Leder inte insatsen tillbaka till studier eller till ett arbete, så leder den oftast till att ungdomen remitteras till en mer lämplig insats. Det kan vara till exempel genom barn- och ungdomsenheten eller till vården. Ibland kombineras olika åtgärder.

3.3 Jobbpeng grund

Jobbpeng grund beviljas till ungdomar över 18 år som bedöms stå nära arbetsmarknaden, men som behöver lite extra stöd för att hitta ett arbete. Ibland kan ungdomen behöva en praktikplats för att skapa kontakt på en arbetsplats eller för att skaffa sig erfarenhet och referenser.

3.4 Förstärkt jobbpeng

Insatsen Förstärkt jobbpeng för ungdomar över 18 år är vanligare hos målgruppen än Jobbpeng grund. De flesta som beviljas förstärkt jobbpeng har någon form (en eller flera) av neuropsykiatrisk diagnos. Skolan har oftast inte lyckats tillgodose målgruppens behov. Flera av dessa ungdomar har börjat med Studieförberedande praktik och har sedan haft ytterligare behov av stöd. Det kan till exempel vara arbetsträning för att bli anställningsbar. Andra fortsätter att studera på Komvux. Det kan vara på en skraddarsydd utbildning, till exempel lärlingsutbildning. Några ungdomar väljer i stället att börja studera på folkhögskola.

3.5 Jobbpeng språk- och arbetsintroduktion

För ungdomar som är nyanlända, där bristande språkkunskaper i svenska är ett hinder för dem att integreras och där språkintröduktion på gymnasiet inte är aktuell. Målet är att komma ut i en hållbar lösning, genom att dels lära sig det svenska språket i skolform (sfi) och ute på en arbetsplats, över tid ska det vara på minst 50 procent. Därmed får ungdomen även en bild på hur den svenska arbetsmarknaden fungerar.

3.6 Hälsoträdgården

Till Hälsoträdgården kommer personer över 18 år som är i behov av rehabilitering. Insatsen hjälper kunderna att bygga upp sitt självförtroende, öka livskraften och förbättra både sin psykiska och fysiska hälsa. Här kan kunderna ägna sig åt skapande verksamhet, trädgårdsarbete eller bara vila och koppla av i naturmiljö. Målet är att stötta kunderna så att de kan komma tillbaka till arbete, praktik eller studier, genom att hjälpa kunderna att hitta balans i tillvaron, och börja tro på sig själva igen.

3.7 MIA VärNa

Insatsen riktar sig till personer över 18 år som av någon anledning inte arbetat på länge. Oavsett om det beror på sjukskrivning, rehabilitering eller på något annat, är MIA VärNa till

för att öppna dörrar mot arbetsmarknaden. Samtidigt bidrar insatsen till en stegförflyttning mot ett ökat deltagande i samhället, bättre hälsa och större social gemenskap.

3.8 Studie- och yrkesvägledning och studier på Komvux

Ungdomarna erbjuds studie- och yrkesvägledning för att nå en gymnasieexamen från Komvux. Under studiernas gång erbjuds ungdomarna stöd i form av motiveringsamtal, planering av studier samt ansökningar till kurser/utbildning. Studie- och yrkesvägledningen kan också leda till att börja ungdomsgymnasiet eller studier på folkhögskola. En del ungdomar behöver jobba upp sin motivation för studier och kan då erbjudas andra insatser än studier i ett första läge.

3.9 Introduktionsprogram för nyanlända

Nyanlända ungdomar, 18 till 19 år, får normalt hjälp av kommunens etableringsstöd för att skrivas in på språkinträdning på någon av de fyra gymnasieskolorna i kommunen. Vissa perioder har det varit platsbrist och då har kommunen hjälpt till med att bevaka lediga platser samt beviljat vuxenstudier under tiden.

3.10 Arbetsförmedlingen

Nacka kommun och arbetsförmedlingen Nacka Värmdö har en gemensam överenskommelse om samverkan kring unga som varken arbetar eller studerar. Syftet med överenskommelsen är att genom samverkan, utifrån lokala behov, långsiktigt och varaktigt minska ungas arbetslöshet.

Insatser som arbetsförmedlingen erbjuder målgruppen är bland annat Stöd & Matchning, där ungdomarna får coachning av arbetsförmedlingens aktörer. Dock kan det inte jämföras med kommunens jobbpeng, som är mer individuellt anpassad.

Studiemotiverande kurs på folkhögskola kan erbjudas ungdomar 16 – 24 år som inte har slutbetyg eller gymnasieexamen från grundskolan eller gymnasiet. Den kan vara en väg in för fortsatta studier på Allmän kurs. Ansökan till Studiemotiverande kurs på folkhögskola görs genom Arbetsförmedlingen.

3.11 Förebyggande arbete

Kommunen har under året väglett ett antal ungdomar som fortfarande går i gymnasiet samt träffat elever, föräldrar och personal på gymnasieskolor där eleven haft stor frånvaro eller andra svårigheter. Detta med syfte att förebygga avhopp eller för att ha en färdig plan om ungdomen hoppar av.

4 Resultat

Alla ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret och eventuella åtgärder som ungdomarna deltar i under året ska rapporteras till Statistiska centralbyrån två gånger om året.

4.1 Resultat uppsökande verksamhet

I tabell 1 nedan visas sysselsättning per den 31 december 2019 för de 474 ungdomar som registrerades i det kommunala aktivitetsansvaret under hela året 2019. Fördelningen mellan könen är cirka 55 procent pojkar/män och 45 procent flickor/kvinnor.

Tabell 1) Sysselsättning för registrerade ungdomar tillhörande KAA under 2019

Sysselsättning som är registrerad	Antal
Arbete	42
Studier i kommunal vuxenutbildning	53 ²
Andra studier	77 ³
Studier utomlands	53
Insats via kommunen	34
Annan sysselsättning	29 ⁴
Ingen sysselsättning	22 ⁵
Ej lyckats etablera kontakt med	164
Totalt	474

Av de 164 som kommunen inte nått under året återfinns 48 ungdomar som gått ut gymnasiet med studiebevis (dvs inte fullständiga betyg), nio ungdomar har avbrutit studier på nationellt program och 19 ungdomar har avbrutit studier på introduktionsprogram. För 88 ungdomar saknas uppgift om orsak till registrering. Sju av de 88 ungdomarna finns inte på angiven adress och 42 av dem tillhör inte längre målgruppen (ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år). För övriga pågår fortsatta månatliga kontaktförsök och sedan hembesök på våren eller hösten.

4.2 Resultat av kommunens insatser för hela målgruppen

Varje år registreras ungdomar i Ungdoms- och elevdatabasen (UEDB) och varje år avregistreras ungdomar som inte längre omfattas av kommunens KAA. Totalt finns 429 ungdomar från Nacka i databasen per den 31 december 2019.

Antalet insatser för den totala målgruppen var 88 insatser under 2019 jämfört med 76 insatser under 2018.

Vägledningar för studier har minskat från 92 stycken 2018 till 62 stycken 2019. Fler ungdomar har vid vägledningen varit mer intresserade av praktik före studier. Flera av dessa har dock upptagit studier igen efter en tid på praktik.

² 20 ungdomar har avslutats då de ej tillhör KAA längre till exempel på grund av ålder eller byte av kommun. 33 fortsätter studier på komvux

³ 10:e år på Grundskolan. Studier på folkhögskola. 8 av 77 har avslutats

⁴ T.ex. vistas utomlands, sjukskrivningar, föräldraledighet, militärtjänstgöring, insats från arbetsförmedlingen

⁵ Väntar på insats, tackat nej till insats, vill vänta med insats. 16 av 22 har avslutats

I tabellen nedan beskrivs resultatet av de insatser som genomförts. Totalt har 85 procent av avslutade insatser och enbart vägledning lett till studier eller arbete.

Tabell 2) Resultat vägledningar och insatser under 2019 för hela målgruppen

2019	Insatser			Resultat		
	Antal	Pågående	Avslutade	Arbete	Studier	Övrigt
Jobbpeng grund	11	1	10	4	4	2 ⁶
Jobbpeng förstärkt	35	15	18	8	6	4 ⁷
Jobbpeng språk- och arbetsintroduktion	3	2	1	0	1	0
Studieförberedande praktik	37	11	26	4	14	8 ⁸
Hälsoträdgården	2	1	1	0	0	1 ⁹
Fyllt 20 år (Ej längre KAA)	2 ¹⁰	2	0	0	0	0
Totalt	88	32	56	16	25	15
Enbart vägledningar (som ej lett till insatser)	62		62		59	3 ¹¹
Andel avslutade insatser som lett till studier eller arbete:					73 procent	
Andel vägledningar som lett till studier:					95 procent	
Total andel avslutade insatser och enbart vägledningar som lett till arbete eller studier:					85 procent	

5 Utmaningar inför 2020

Det är viktigt att en identifiering av ungdomarna sker så snabbt som möjligt när ungdomar avslutar eller inte fullföljer sin utbildning. Genom ändamålsenliga rutiner för en snar identifiering kan kommunens aktivitetsansvar ytterligare effektiviseras och på så sätt förebygga ungdomars utanförskap.

För att nå och komma i kontakt med de som omfattas av aktivitetsansvaret krävs ett kontinuerligt och uthålligt arbete. De ungdomar som tillhör aktivitetsansvaret behöver följas upp regelbundet för att kommunen ska få information om deras sysselsättning. Syftet är att kommunen utifrån individens behov och förutsättningar med lämpliga intervall ska kunna återkomma med erbjudanden om åtgärder. Kontakten kan ske exempelvis genom brev, telefonsamtal, sms samt hembesök. På vilket sätt kan vi utveckla kontaktvägar, kanske i än mer digital riktning? Sms-enkät, Skype, film Youtube som kan sms:as. Ungdomar kanske inte

⁶ 2 personer har omvandlats till förstärkt jobbpeng.

⁷ 1 person har inte gått att nås, 3 personer har fått insatser av andra enheter på kommunen.

⁸ 1 person tillhör ej målgruppen på grund av skolplikt, 2 har flyttat från Nacka kommun och ytterligare 2 personer har fått insatser från andra enheter på kommunen, 3 personer har fyllt 18 år och fått en förstärkt jobbpeng.

⁹ Personen har fått en förstärkt jobbpeng.

¹⁰ Ungdomar som fyllt 20 år under 2019 och har en pågående insats. Dessa ungdomar avslutas inom KAA men fortsätter inom ordinarie verksamhet.

¹¹ 2 personer har ännu inte börjat studera men är intresserade av att börja under 2020, 1 person väntar på barnomsorg för att kunna studera

nyttjar mejl, telefon i stor utsträckning? Hembesök kan kännas svårt att ta emot, även resurskrävande för kommunen. Kommunen ska dock ta sitt ansvar och ibland är vissa åtgärder såsom ex. hembesök av vikt. Hur kan kommunen försöka hitta ytterligare kontaktytor för att nå de som vi inte har nått 2019? Kanske ska kommunen göra en fokusgrupp med unga för att ta reda på mer? Arbetet behöver också anpassas efter det faktum att ungdomar först kan tacka nej till en insats som kommunen erbjuder, men vid ett senare tillfälle tacka ja. Det är av stor vikt att se över ungdomens förutsättningar för att skapa delaktighet samt realistiska förväntningar för framtida studier eller arbete.

Vidare är det viktigt att i större utsträckning samverka med berörda myndigheter och andra aktörer för att samordna lämpliga individuella åtgärder. Vid samverkan kan större utbud av insatser presenteras vid samma tillfälle, vilket underlättar för ungdomen att påbörja en insats så snabbt som möjligt.

6 Slutord

En ungdom som aldrig har påbörjat, har avbrutit eller inte fullföljt sin gymnasieutbildning på ett nationellt program eller motsvarande kan riskera att hamna i en utsatt situation och få svårigheter att komma vidare i utbildning och i en förlängning hamna i arbetslöshet. Det är därför viktigt att kommunens insatser sätts in tidigare, så att ungdomen kan komma vidare i sin utvecklingsprocess utan längre avbrott. Det är även viktigt att poängtera att arbetet med ungdomarna kan ta lång tid att bygga upp, då många ungdomar har flera misslyckanden med sig och ofta en förlorad tro på sig själva. Därför har fokus inom kommunens arbete varit individbaserat. Arbets sättet har handlat mycket om nyckelbegrepp som exempelvis bemötande, flexibilitet, samarbete, uppföljning och ett individcentrerat arbets sätt. Det är även viktigt att komma ihåg att även små framsteg kan vara till stor hjälp för dessa ungdomar. Det är därför nödvändigt att hela tiden motivera och stötta individen vid minsta lilla framsteg. De framsteg som dessa ungdomar gör kan också vara svåra att mäta och se resultat på, då det oftast handlar om framsteg i form av självförtroende, självbild och tillit. Det är alltså viktigt att inte bara fokusera på de statistiska resultaten, utan ha med sig att de ”mjuka värdena” som är minst lika viktiga vid ett arbete med denna målgrupp.

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*